

Tema: På ockuperad mark

Text och bild: Lena Thunberg

# Det ockuperade Västsahara

**Människorättsaktivister torteras och döms till långa fängelsestraff för brott de inte har begått.**

**Alla sympatyttringar för ett fritt Västsahara är förbjudna.**

Nyss hemkommen från en omtumlande resa till den ockuperade delen av Västsahara, läser jag med stigande förvåning Utrikesdepartementets rapport om de mänskliga rättigheterna i Västsahara. Ingenstans i rapporten nämns att Marocko de facto är en ockupant eller att västsahariernas rätt till självbestämmande är en fråga för FN att försvara och genomdriva.

Jag tog mig in i den Marocko-ockuperade delen som turist. Något annat hade varit omöjligt. Jag hade tur och fick träffa många västsahariska människorättsaktivister.



Ungdomar i Smara protesterar mot ockupationen.

Det är förbjudet att hävda att Västsahara inte tillhör Marocko. Det är också förbjudet att uttrycka sympatier med självständighetsrörelsen Polisario. Det är förbjudet att visa den västsahariska flaggan.

Västsahariska människorättsaktivister grips, torteras, fängslas och döms på falska grunder eller med framtvingade erkännande till långa fängelsestraff för handlingar de inte har begått eller för att de har yttrat en åsikt. Att de grundläggande mänskliga rättigheterna yttrandefrihet, åsiktsfrihet och mötesfrihet förvägras de västsaharier som förespråkar ett självständigt Västsahara konstaterades av en FN-delegation i maj 2006. Det är förbjudet att tillhöra människorättsorganisationerna CODESA och ASVDH.

– Sverige ska vara en tydlig röst i världen för de mänskliga rättigheterna, skriver regeringen till riksdagen i en skrivelse den 18 mars.

Jag hoppas att den rösten blir stark och omedelbar. Västsaharierna behöver uppmärksamhet nu.

Den mediatystnad som gäller de ockuperade delarna av Västsahara måste brytas. Marocko måste tvingas tillåta oberoende journalister och företrädare för frivilligorganisationer få tillträde till området och att få rapportera fritt. Det är en fundamental rättighet för västsaharierna att få tala med vem de vill utan att hotas av repressalier.

– Vi har varit mycket rädda. Nu struntar vi i vad som händer oss, säger många människorättsaktivister.

Huvudstaden El Aaiún är en expanderande stad, där det byggs överallt. Kontrasten mellan slumkvarteren och exklusiva villor är stor. I Smara, som ligger ganska nära den 200 mil långa minerade och radarövervakade "muren", som delar Västsahara i två delar, var den militära närva-

ron mycket påtaglig.

I Smara blev jag vittne till en manifestation där några västsahariska ungdomar och skrev slagord på väggarna i ett kvarter. Det hela var över på några minuter. Polisen var nära.

Jag deltog också i en fest för västsaharier, som var på besök från flyktinglägren under fem dagar. Dessa utbytesresor äger rum i FN:s flyktingkommissariat UNHCR:s regi sedan några år tillbaka som ett led i ett förtroendeskapande arbete. 30 västsaharier åt gången flygs över till antingen flyktinglägren eller den ockuperade delen av Västsahara för att träffa sina närmaste släktingar, som man kanske inte har sett på 25 – 30 år. Tusentals västsaharier står på väntelistor för att få delta i resorna. Hittills är det enbart barn-föräldrar som får åka för att träffa varandra.

Jag var klädd i västsahariska kläder för att inte väcka uppmärksamhet på festen. Rädslan för att marockansk civilklädd polis skulle vara närvarande märktes. Säkert över 100 västsaharier deltog i festen, där alla satt på golvet och lyssnade på levande musik. På en liten scen uppträdde några västsaharier med dans, sång och korta tal. Den västsahariska flaggan exponerades och små flygblad med flaggor spreds i lokalen. Efter någon timme blev jag plötsligt uppmanad att snabbt lämna lokalen på grund av att polis var på väg. Jag tog mig med eskort därifrån efter att ha gömt mig på några olika platser. Senare på natten fick jag veta att cirka 100 poliser hade omringat huset. "Men det var inga problem, de tog namnen på 93 västsaharier, slog dem lite och jagade iväg alla hem. Ingen blev arresterad," berättade en lättad västsaharier, som uppenbarligen var van vid hårdare behandling.

När jag dagen därpå lämnade Smara var jag övervakad av polis. ■

\*\*\* Senaste nytt \*\*\* Rapporten från ockuperat område \*\*\* Senaste nytt \*\*\* Rapporten från ockuperat område \*\*\* Senaste nytt \*\*\*

CODESA, (Collective of Sahrawi Human Rights Defenders) publicerade i mars sin årsrapport för 2007 om brotten mot de mänskliga rättigheterna i den ockuperade

delan av Västsahara.

Det grundläggande brottet är att västsaharierna har berövats sin rätt till självbestämmande. Det påpekades redan i FN:s

Människorättsråds rapport från besöket 2006, skriver CODESA.

Det är förbjudet att yttra, demonstrera för eller hävda att Västsahara inte tillhör Ma-